

Ortodox műemlékvédelem... vagy folyamatosság

Az idő folyamkövei

Április 18-át – amely idén nagyszombatra esett – műemléki világnapként ismerjük. Tőlünk nyugatra vannak országok, ahol nem tartanak hivatalt az épített emlékek óvására: annyi az érték, s oly természetesen élnek velük, s bennük az emberek, hogy a pecsétes fensőbbre ott már nincs szükség. Mi még nem tartunk egészen itt, ezért Kiss Lajos városi főépítész, és Orosz Bálint építész arról kérdeztük a szegedi rádió stúdiójában, mit gondolnak ők a műemlékvédelemről. Most a rádióműsor szerkesztett anyagát adjuk közre.

– Az „utca emberei” szerint ellentmondásos a kép: a megkérdezettek mindegyike egyetértett abban, hogy Szeged gazdag építészeti értékekben, de állapotokról, gondozásokról már különbözőképpen vélekedtek. Mi az egyik illetékes, Kiss Lajos városi főépítész véleménye: hogyan bánunk műemlékeinkkel?

– Én természetesen „hivatalból” elfogult vagyok, ráadásul érdekelt is, ebből következően feltehetően nem az én véleményem lesz az igazán hiteles, de megkísérlem a választ... A helyzet se nem olyan jó, mint amilyen lehetne, se nem olyan rossz, mint amilyennek sokan hiszik, vagy vélik. Szegeden 118 jegyzett és hivatalosan is védett műemlék van. Ha ezek hasznosítását nézzük, akkor – legalábbis statisztikai szempontból – nem kell szegyenkeznünk: azt találjuk, hogy (két-három, használaton kívüli épület mellett) a többség megfelelő funkciókkal megtöltve él.

– És ha az épületek állapota szerint vizsgáljuk a kérdést?

– Így már nem ennyire rózsás a kép: kétharmaduk elfogadható, vagy jó állapotú, 10-15 százalékuk viszont leromlott állapotban van.

– Városfejlesztés és műemlékvédelem – a két terület gyakran kerül-e ellentmondásba egymással, s ha igen, mi jelentheti a földoldást?

– Ezek egymást nem kizáró fogalmak, még akkor sem, ha a gyakorlat néha azt sejteti, hogy a műemlékek, vagy a műemléki értékkel bíró épületek, épületegyüttesek a nagyobb szabású, vagy ha úgy tetszik: atraktívabb városépítésnek, városfejlesztésnek akadályát jelentik. Az általam építésnek tekintett kollégák nem tekintik ellenségnek a műemlékeket, amelyeknek a környezetre gyakorolt kisugárzásához csak idomulni lehet. A jó rendezési terv ezen értékekre támaszkodik – más kérdés, ha dogmatikus, túlságosan merev – mondhatnám: ortodox – műemlékvédelemmel akad dolga befeketetőnek, tervezőnek, vagy önkormányzatnak, akkor persze a műemlékekért hivatalból felelős szakember megkeresítheti mindezek életét. Ilyenkor az eljárás hosszú, az előírások csaknem teljesíthetetlenek, nem is érdemes tovább sorolni... Arány- és szerepvesztés esetén kerülhetünk igazán komoly konfliktushelyzetbe.

– A város jelenlegi képe mutatja, hogy a műemlékekért (is) felelős korábbi hivatali vezetők miként gondolkodtak az értékek megőrzéséről, vagy – szomorú példák mutatják! – meg nem őrzéséről. Mi a jelenlegi városi főépítész véleménye – akár úgy is fogalmazhatjuk: filozófiája?

– Mindenki számára fölösleges teher lenne most „kinyilatkoztatni”, ezért igyekszem rövidre fogni. Véleményem szerint a folyamatosság igénye megköveteli, hogy épített és természetes környezetünk adjon egy város életének folyamatosságot; harmonikus átmeneteket, kellő távlatokat, és ebben

a szellemi és fizikai értelemben vett folytonosságban a műemlékek nagyon fontos szerepet töltenek be. De azt is hozzá kell tennem, hogy a város épületei – amint az élő természetben létezők – születnek, elhalnak, változnak. Ebből következően nem tekintem tragédiának, ha egy-egy épület az idejét kiszolgálva eltűnik. Baj akkor van, ha ez indokolatlanul, rosszkor történik. Ezért nem esküszöm arra a módszerre, amely szerint minden ócska téglát be kell aranyozni...

– Ez az a bizonyos ortodox műemlékvédelem?

– ...igen, akad olyan fölfogás, amelynek értelmében – szándékosan sarkítva a példát – egész utcaképet kell egy kilincshez igazítani. Azt viszont vallom, hogy egy alsóvárosi, Nyíl utcai napsugárdíszes ház közelében nem szabad háromszor olyan magas, négyszer olyan széles családi, vagy kis társasházat építeni. Jó ízlés, szakmai hozzáértés, és némi történelmi bölcsesség kell ahhoz, hogy mindig, az adott situációban megkössük azokat a kompromisszumokat, amelyek kikényszerít az élet.

– A beavatkozás jog, vagy kötelesség is egyben?

– Minden kornak, társadalomnak, hatalomnak és szakmának megvan a lehetősége, hogy a maga kezéjébe ráhelyezze az épített környezetre, és teremtsen meg – a később jónak, vagy rossznak ítélt – életművét.

– Február közepétől egészen új viszonyokkal kell szembenéznie a főépítésnek, mert egy kormányrendelet megváltoztatta a műemlékvédelem szervezeti felállítását. Mit jelent ez a mindennapi munkában?

– Egyelőre áttekinthetetlen a helyzet – nem mintha problémáink lennének a jogszabályolvasással... Az Országos Műemléki Felügyelőség február 15-től az önkormányzatoktól átvette az összes első fokú hatósági jogkört. A kilenc-tízezer magyarországi műemlék ügyeit eddig mindenütt helyben intézték. Az OMF természetesen szakhatóságként eddig is közreműködött, de a végső engedélyeket mindig helyben adták ki. Most fordult a kocka – ezzel együtt remélem, nincs arról szó, hogy az önkormányzatok kiszorulnának a folyamatból.

– Fennáll ez a veszély?

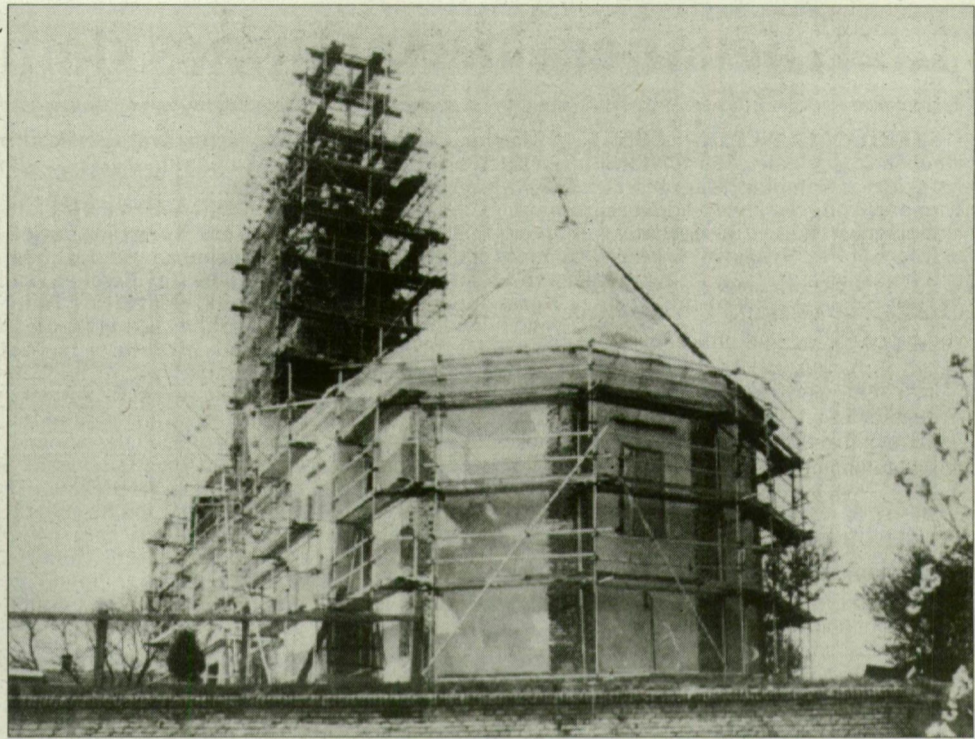
– Sajnos, igen! Az eddigi jogértelmezés szerint a 118 védett szegedi épület esetében az önkormányzatnak, építési hatóságnak – netán a főépítésnek! – még szakhatóságként sem lesz módja véleményt mondani a műemléki berkekben folyó eljárásról. Még elgondolni is szörnyű: a terület gazdája, a város elszakad egyes objektumaitól. Ez a legrosszabb, ami fenyegethet: ha csak telekhatártól telekhatárig gondolkodhatunk. Egyelőre nem tudom, hová vezet mindez...

(A műsor másik vendége, Orosz Bálinttal folytatott beszélgetésünket holnap közöljük.)

NYILAS PÉTER

Templomfelújítások

A szegedi és a szőregi szerb templom, az alsóvárosi templom és a dóm

TERVPÁLYÁZAT!

Szolgáltatóház tervezésére pályázatot hirdetek. Részletes feltételek átvehető csütörtök, péntek, 11-től, 1000 Ft díjkifizetés után. Szeged, Rózsa F. sgt. 55. alatt.

Vásárolunk régi ezüsttárgyakat: cukordobozt, tálcat, gyertyatartót, evőeszközöket, ékszer, régi pénzt, séta-pálcát, zseborát és egyéb ezüsttárgyakat. „Patina” régiségbolt Szeged, Kossuth L. sgt. 48. Telefon: 17-731

ISZTAMBUL

6 nap, 3 török éj, Mercedes autóbusszal, indulás 6 naponként. Májusban befizetőnek 5500 Ft! MISSIO TOURS Iroda, Szegedi Ifjúsági Ház, tel.: 62/14-344. Információ: Makó 65/12-352. Hódmezővásárhely, Lévai u. 9.

KIVÉTELES ALKALOM!

Először Magyarországon! Sikeres nemzetközi vállalkozás üzleti lehetőséget kínál: Az USA-ból származó, növényi alapú, fogyókúrás-táplálékkiegészítő, natur termékek terjesztésére. Részletes ismertető előadás és személyes konzultáció: április 23., csütörtök, 17 órakor, Szegeden, a FORRÁS SZALLÓBAN (Móra-terem) Előzetes információ: 62/11-081.

A NUMBER ONE Számítástechnikai Kft.

ambiciózus szervezőket keres.

„Sok munka, sok pénz”

Jelentkezni lehet: április 23-án, csütörtökön, a 23-509-es telefonon.

Néha elég egyszer bizonyítani. Egy vállalkozásnál éppúgy, mint a sportban. De később csak az egyre sikeresebb és szenzációsabb eredmény hozza ugyanazt az elismerést. A KONTRAX Részvénytársaságnak megadott az, hogy ötödik éve ezt a tendenciát nyújtja Önnek.

Ezért mátol nem kell árainkhoz alkalmazkodnia.

Mert árainkat Mi, Önhez igazítjuk.

Telefon: 25-14-888

KONTRAX

6700 Szeged, Feketesas u. 14. Tel.: (62) 12-044 Tel./Fax: (62) 12-161
 5600 Békéscsaba, Penza ltp. 1. VII/28. Tel./Fax: (66) 23-065
 5000 Szolnok, Orosz Gy. u. 22. II/9. Tel./Fax: (56) 41-417
 6000 Kecskemét, Tóth M. u. 2. Tel./Fax: (76) 46-477
 5540 Szarvas, Lenin u. 8/4. Tel./Fax: (67) 12-212